

TIDNINGEN

Medlemsblad för STA
Sällskapet TrädgårdsAmatörerna

Redaktionen för TrädgårdsAmatören
Christina Fryle
(material och annonser)
Leif Fryle (bilder)
Handelsgatan 21
432 36 Varberg
Telefon: 0340-136 57
redaktionen@tradgardsamatorerna.nu

Owe Jaktlund
(föreningsnotiser)
Oktorp 101
310 50 Slöinge
Telefon: 0346-409 09
owe.jaktlund@bredband.net

Ansvarig utgivare:
Rolf Wiking

Utgivningstider:
mars, maj, september och december
Manus insändes före:
10/1, 15/3, 15/7 och 20/10

Eftertryck utan tillstånd förbjudes.
För insänt ej beställt material ansvaras ej.
Observera att åsikter framförda i
insändare eller redaktionellt material inte
nödvändigtvis reflekterar
riksföreningens åsikter.

Vid utebliven tidning, adress- eller
namnändring:
Maryla Wallin
Färentunagränd 25
194 55 Upplands Väsby
Telefon: 08-590 343 21
onsdagar 17.00–20.00
medlem@tradgardsamatorerna.nu

Äldre nr av TA:
Laila Green
Botaskärsvägen 28
511 42 Kinnahult
Telefon: 0320-161 89

Länkar i våra artiklar:
Vi vill påminna om att alla länkar till
Internet som finns i tidningen också
finns samlade på vår egen hemsida:
www.tradgardsamatorerna.nu

Omslagsbild: *Dahlia 'Akita',
Konishi 1986.*
Foto: Christina Fryle

INNEHÅLL

- 102 Rolf har ordet
- 104 Alla dessa dahlior... Marie Ohlson
- 108 Höstblommande bräckor Owe Jaktlund
- 112 Narcisser för alla lägen Klaas van der Geest
- 116 Telamonius Plenus eller van Sion Johan Pettersson
- 117 Septemberlök Johan Pettersson
- 118 Vintergrön trädgård del 4, järnek Inge Knutsson
- 122 Släktet Fritillaria, en introduktion Eric Wahlsteen
- 126 Fotografera i trädgården Christina Fryle
- 130 Vireya – Rhododendron för växthus och vinterträdgård Eric Wahlsteen
- 133 Sörmlandsstäpp Johan Pettersson
- 136 Trädgården i Rönnefallet Anna Eriksson
- 138 Vilket riksmöte! Sörmland den 13–15 juni 2008
Christina Fryle
- 141 Bohuslän- Dalslandskretsen kåserar Bertil Larsson
- 142 Litteratur
- 144 Owe:
- 145 Snigelstaket
- 145 Glöm inte samla frö!
- 146 Kriget under valnötsträden Owe Jaktlund
- 145 Nytt Namn
- 145 Resa till Skottland
- 148 Trädgårdar & Plantskolor 2009 – visst vill Du väl
vara med?
- 149 Föreningsnotiser

Trädgården i Rönnefallet

Anna Eriksson
text och foto (där annat ej anges)

Foto: Anne Sofie Norlander

Anna Eriksson har dokumenterat Ingrid och Olle Nilssons trädgård på uppdrag av STA Närke under 2007, som ett projektarbete på medieprogrammet. Trädgården ligger i zon 3–4

1. En av många *Hemerocallis*, Catherine Woodbury.

2. Ingrid Nilsson, som blev trädgårdsamatör 1979, är hedersmedlem i Närkekreten, som i många år höll plantmarknader i hennes och maken Olles trädgård i Rönnefallet.

3. Rönnefallet är som hämtat ur en saga där det ligger inbäddat i all sin grönska.

4. Det franska kungsljuset, *Verbascum chaixii*, har spritt sig i trädgården.

Då man svänger av från stora vägen nära Fjugesta kommer man in på en äldre väg med fält på båda sidor och med ett och annat träd längs väggkanten. Ett stycke längre bort ser man skogen bre ut sig.

Det första man ser av Rönnefallet på vänster sida av vägen är en välkomnande liten prick av rött som, speciellt en mulen morgon, lyser upp landskapet som en liten fyr som visar den rätta vägen.

När man har åkt ända fram parkerar man bilen vid en gammal, men mycket välvårdad, lada. På ytterväggen är trädgårdsverktygen prydligt upphängda. Vänder man sig sedan mot huset vars namn är Rönnefallet, ser man trädgården ligga utsträckt framför sig.

Ingrid Nilsson kommer ofta ut och möter oss under våra besök. Hon är en kvinna med pigga ögon som kikar fram bakom glasögonen. Ofta leker ett litet leende i mungipan. Hennes man Olle är född i det röda huset, men de båda flyttade inte dit tillsammans förrän 1981. Då hade det gått 36 år sedan Olle lämnat det. De satte tidigt igång att, så gott det gick, få ordning på trädgården. Men det behövde också göras mycket reparationer på själva huset så det fanns inte alltid mycket tid över för trädgården.

– I början var här fullkomligt kaos, vi fick lov att börja om från noll. Det fanns bara lite rabarber och några gamla plantor från när Ol-

les mamma tog hand om trädgården. Hon var också växtintresserad. Men det mesta försvinner ju om man inte tar hand om det. Det fanns flera fruktträd också, fler än nu, men vi har varit tvungna att avverka dem under årens lopp. Men annars var det mest högt gräs och massor av torra växtdelar, så det var ingenting annat att göra än att ta lien och rensa upp och bränna. Efter de 26 år som gått sedan Ingrid och Olle började sköta om trädgården ser den helt annorlunda ut med sin rika flora – en riktig samlarträdgård. Man kan förstå att Ingrid kallar den för sitt eget paradiset på jorden.

Att Rönnefallet nu hyser så många olika arter och sorter beror på att Ingrid har intresserat sig för nya växter hela tiden. På så sätt har hon samlat på sig nya släkter när nyfikenheten har vaknat. För några år sedan var hon till exempel intresserad av stormhattar (*Aconitum*). Idag är hon mest förstjust i *Trillium*.

Ingrid berättar att hon har fått de flesta växterna genom byten, men att hon också har köpt av andra med trädgårdsintresse. En del är inte från Sverige. Hon har till exempel en kärleksört (*Hylotelephium telephium* ssp. *maximum*) som kommer från Jotunheimen i Norge. Men hon har också besökt Danmark och fått växter därifrån. Från alla trädgårdar hon har besökt där och här hemma i Sverige har hon också fått med

Foto: Anne Sofie Norlander

sig många idéer.

När man går längs trädgårdsgången av stenplattor slås man av trädgårdens rikedomar. Det är omöjligt att säga vilken del av trädgården som är finast – och exakt vad som gör det. Nästan vart man än går i Ingrids trädgård kan man hitta något intressant. Ja, man kan faktiskt upptäcka någonting helt nytt på samma ställe som man var på fem minuter tidigare. Om man skulle råka komma tillbaka dit. För det händer inte speciellt ofta. Det beror på att trädgården är mycket större än den först verkar. Det tar faktiskt flera besök innan man hittat alla små vinklar och vrår. Till och med huset självt gör sitt bästa för att gömma sig i trädgårdens flora. På väggarna växer klätterhortensian (*Hydrangea anomala* ssp. *petiolaris*) så tjock och kraftig att det sommartid är förvånande att man tänker på stugan som röd och inte grön. Växthuset är, liksom huset, ibland svårt att först upptäcka under sommarmånaderna då det är skymt bakom två av rabatterna.

I själva rabatterna är till exempel snökllocka (*Leucojum vernum*), dårört (*Scopolia carniolica*) och backsippor (*Pulsatilla*) samt en fullkomligt utsökt tigerlilja (*Lilium lancifolium*) bland de vanliga gästerna.

Givetvis har Ingrids och Olles trädgård också en del fiender. Den som oftast nämns under våra besök är sorken, som ätit upp åtskilliga fina plantors rötter. Men gårdens katter; Maja, Måns och Linus, gör sitt bästa för att hålla dem i schack.

En annan fiende är åkersniglarna som envisare ändå hänger sig kvar under de varmare månaderna av året, men Ingrid gör sitt bästa för att hålla även dessa borta. Men hon tycker i allmänhet mycket om djur. På vintern brukar hon hänga ut mat till fåglarna och Olle har hängt upp en rad med fågelholkar runtom ägorna.

5

5. Tidig vår, dimman ligger över ängarna kring Rönnefallet, rabatten framför huset är granristäckt och endast snökllockan, *Leucojum vernum*, och en och annan till har vaknat.

6. Samma plats några veckor senare. Vårblommorna lapar i sig solen efter vintern och att livskraften har återvänt till rabatterna kunde inte bli tydligare.

6

Fast skatorna klarar sig bra på egen hand och har ett många generationers bo i den stora eken på husets baksida.

Ingrids trädgård är full av liv och rörelse alla tider på året och i de flesta väder kan man höra fågelsången och känna doften av blött gräs eller av blommor. Och färgväxlingarna är otroliga, bara på några veckor kan rabatterna slå ut i full prakt. Men på avstånd kan ingen gissa sig till vilken pärla som ligger inbäddad där vid en liten skog utanför Fjugesta.

7. Det finns gott om tilltalande vyer i trädgården. Den här, med humlestören som ett utropstecken och riktmärke, ser man när man kommer från "plantskolan" ute på ängen och går tillbaka mot huset.

8. Den böljande perennrabatten längs häcken imponerar både med rikt innehåll och med frodighet. "Trädgårdsamatörväxter" blandas med vanligare sorter: gillenia, rosenflockel, riddarsporre, flox, vippvallmo...

7

8